

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Pokorágyi-
uteza 1. szám. Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bályegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT**VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.****MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: VASÁRNAP.**Felelős szerkesztő: **KOMÁROMY ISTVÁN.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8. sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyiltér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogati . . . . . 12 fillér.
Többzsöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Uj esztendő.

Köszöntünk ujon született esztendő! Köszön-
tünk tele sejtellemmel, tele reménységgel! Vajjon
elhozod-e, miután mindnyájan epedünk, miután
millióknak ajka fohászodik, milliók szíve dobban
meg vágyakozva?! Hozol-e egy békés, nyugodt,
boldog jövődöt?! Hozol-e áldást munkáinkra?
Fáradtságos munkáinknak vajha lesz-e kívánt
eredménye!

Lebocsátott függönyödön nem láthatunk ál-
tal. Jövőbe tekinteni nem adatott embernek. S
bár sötétek szemünk a tiszta látásra, szívünk,
lelkünk telvék hittal, bizodalommal, hogy az, aki
mindeneknek tetteit kiméri, a jövőben nem hagy
el bennünket, nemzetünket végkép, — hiszen:
megbűnhődtek már a multat s jövődöt!

Szomorú jelen, vigasztalan állapot, bármerre
nézünk, forrong az ember. Nincs meglegedve a
mai közállapotokkal senki. A társadalomra sötét,
hőrcz-szárny nehezedik, mely alatt nem fejlődik
melegség, nem kel világosság. Kétes, sötét szín-
ben látja mindenki a holnapot. A má-val pedig
elégedetlenek vagyunk.

Az egymás iránt való tisztelet, megbecsülés
immár nem a mi erényünk. Tekintély nincs. A
tulajdonjog nem szent az ember előtt.

A felzaklatott szenvedelem hajtja az embert
a bünbe. Hajtja egymás ellen.

Szeretni elfelejtettünk. Gyűlölni, bántani, sér-
tegetni, lekicsinyelni embertársainkat édes gyö-
nyörűségünk.

A köz-javát munkálás helyett fellépett az
anarchia s rombol anyagban és erkölcsben.

A törvénytisztelet csak ábránd — A jog
— a saját *énünk* érdeke

Vad indulat, birvagy, haszonlesés, tulérzé-
kenység, puhultság, küzdeni nem tudás, a gyö-

nyör érzeki tulteltség, elfásultság, vágyás vagy
mergezett vér viszi az emberek sokaságát a börtön-
be, vagy az öngyilkosságba, vagy az örültek
házába.

De csak minden századikat. A többi jár kö-
zöttünk s metelyezi, sülyeszi a társadalmat.

Mintha bomlásnak indult volna a társadalom
minden organismusa! S e nehéz állapotból nem
latunk vigaszt-keltő kiutat!

Hogy helyzetünk szinte türhetetlen, hogy
társadalmunk akut betegségben szenved, min-
denki tudja, érezi.

Hogy gyógyítani kell az elmérgesedett se-
bet, annak a tudata is él minden nemesebben
gondolkozó ember lelkében.

Hat gyógyítsunk! hat javítsunk! Legalább
itt, a mi kicsi társadalmi körünkben, ameddig
ható erőnk kiterjedhet, itt munkáljunk, itt. Te-
gyük meg azt, ami tőlünk telik.

Keltsük fel a szivekben először a szeretetet,
aztán a bizalmat.

S ha az első össze tudja hozni az embere-
ket valamely eszményibb czél munkálására; az
ezáltal lekötött érdeklődő lelek engedékenyebbé
válnak, türelmesebb lesz mások véleménye es sze-
melye iránt s *bizalomra* kel embertársaival szem-
ben. Az ellentétek apránként elsimulnak s meg-
érjük, hogy egymás közt még jól is találjuk ma-
gunkat.

A mi kis társadalmunkban a *szeretet* már
külömben is megkezdte uttörő munkáját. Kezdte
megmelegíteni téli napjainkat, téli sziveinket.

Gyermek-menhely, Napközi Othon megnyil-
tak. A szegény és nyomorek gyermekek *kará-
csonyfája* már lebontotta magáról az örömköny-
nyeket fakasztó — áldást.

Ime! a jótékonyág gyakorlására még nem
vagyunk teljesen fásultak S kivált ha kis társa-

dalmunknak a „*szeretet nemtőjével*“ állunk szem-
ben, akkor még áldozatra is készek vagyunk.

Minden nemeset felkaroló *nőegyesületünk* már
ez idén is rendezett zsurt, művészi színvonalon
álló műsorral s a barátságos érintkezés istápolá-
sára egy kis teázással a végén. S igazán értékes,
nagy közönség vett benne részt. És mégis? —
Mintha ott is csak a külömben is jóbarátságban
levők találkoztak volna egymással?

Mindezek azonban jórészt a kedélyre ható
dolgok s bár művelnek, nemesitenek, de össze-
olvasztására, állandó összekötésére a társadalom-
nak nem elegendők, átformálására nem eléggé
hatók.

Olyan *szervezett társaság* érhetne el e czél-
ban eredményt csupán, amely *szellemi, erkölcsi*
és művészeti kiválóságánál fogva vonzaná az
egész nagyközönséget.

Ahová sereglene a társadalom minden szá-
mottevő tagja. Ahol érvényesülhetne bárkinek is
szellemi vagy művészi képessége. Ahol *tudomány*
és az *örökszép* uralná az emberek gondolkozását
s ahol azok művelése és élvezete mellett elsimul-
nának a napi gondok, a társadalmi s — külön-
ösen a mai korban — mindennekfelett — a po-
litikai ellentétek.

A mult évben alakult városunkban egy sze-
rényebb egyesület „*Tompa társaság*“ néven. —
Tagjai az összes tanügyet szolgáló egyének. —
Czéljául tűzte ki a kartársi szeretet ápolását, a
tudomány művelését s a szülő-művészetek gya-
korlását.

Működését megkezdette.

S akik összejöveteli estélyeiken — mint ven-
dégek — részt vettek, tanúk lehetnek rá, hogy
mily sikerrel szolgálják az elibük tűzött nemes
feladatot.

De miért az elzárkózottság? Tanítónak kö-

TÁRCZA.**Silveszteri álmok.**

Ej, éj, néma, mélységes éj,
Fénynyel, árnynyal tele
Eljöttél, itt vagy újra, itt,
Hűnyó év éjjele.

Lanttal kezembe, ajkamon
Dallal köszöntelek.
Ringass, ringass alomba el
Csapongó képzelet.

Sötét, kietlen éjszakán,
Mélységes éjjelen,
Megdobban a föld, feldobog
Hideg érzekleble lenn.

Megdobban és benépesül
A völgy, halom, tető.
Megnyílnak a sírok — a
Múlt, a nagy temető.

Felkelnek az árnyak, az éj —
S a multak árnyai.
A néma csendbe suttogást.
Kelő neszt hallani.

Itt is, ott is egy-egy alak,
Lebbenve titkosan.
Mint bolygó szellem, égi rém,
Jön, támad, elsuhan.

Titok borong ez árnyakon,
A nesz, népes magány,
Valami vonzó, búvó
Varázst visel magán.

Varázst, mely izgat, benne könny,
Mosoly, vágy, szenvedély.
Ah! mi fenséges, mi csodás
Ej, a silveszter éj!

Haldoklik az év, — könnyet ólt,
Könnyet fakaszt, törül

Halála — kórágát holott
Százak veszik körül.

Kiknek az év, az elfutó
Örömet, bánatot
Adván; emléke fennmaradt,
El — szívökig hatott.

Átok, áldás az ajkakon,
Halkan s zajongva kel.
Villámsugárt a haldokló
Félé száz szem lövell.

Gyászfátyolos nő lép elő,
Maglebben látýola,
Fájón, susogva hangzik el
Panasza, sohaja.

Szeme félíg lezárva, míg
Megtört tekintetén
Könnyekbe fűrdött — remegő
Halavány gyöngé fény.

Testvért, apát, gyermekeket,
Férjet vesztett el! — óh
Mily szép az élet álma! mily
Keserű a való!

A sir olyan hideg, rideg —
Vak éj borul fölé;
Átkot, könyörgve int keze
A haldokló felé.

Aztán tovább! ismét tovább,
Egy röpke perc, ha tölt;
S új kép megint, a látomány
Uj, uj alakot ölt.

A nő után a férj s apa.
Fájó, bús könny remeg
Szemébe, — a kórágó felé
Mig lassan közeleg.

Vonásin mélyen vésve be
Az égő fájdalom.
Néma tanúja odakint
Az a bús sirhalom.

Boldog volt, lelke ittasult
Boldogsággal tele.
Kegyét a jó sors pazaron
Érezteté vele.

Nap-napra, új öröm, remény,
Amíg év-évre mult
Kebélre hű angyal, szelid
Nő és gyermek simult.

Ekkor: — óh bús emlékezet!
Emésztő gondolat!
Rövid perc dult fel éveket:
A hű nő hant alatt.

Temetve boldogság, öröm,
Remény; — bús hant fedez
Mindent; — hűnyó, haldokló év
Mind a te műved ez!

Ah! tart-e még?! ah van-e még . . .?!
— Van! — az árny, a ború
Terjedve hat! a nő után
A gyermek, a fiú!

Szülői büszkesége! — ah
Hogy mind hiába kért,
Esdett a sors sujtott apa
A büszke életért!

Elhervadt a virág, — rohant,
Átzúgott a vihar;
S földön a lomb, virágos-ág
Letört szárnyival.

De el! el e képekkel el!
Könny, átok érje bár,
Halottait a néma sir
Nem adja vissza már.

De el! el e képekkel, el!
Nemcsak levélt szakaszt
S lombot tép a futó idő.
Virágot is fakaszt.

Örömet is hozott az év,
Nemcsak bút, bánatot, —

teles hivatása hinteni a magot, terjeszteni az igét iskolán kívül is.

Ki kell törni a zárkórúság korlátját s be kell vonni, — működésük eredménye és teljesége céljából az erre hivatást érző nagyközöniséget is, hogy egymástól tanulhassunk, hogy egymás értékeiben gyönyörködhessünk!

S mindenekelett hogy egymást megismerve, becsülhessük és szerethessük egymást. Ami közvetlenebb érintkezés nélkül el sem képzelhető.

Ekkor tölt be a „*Tompa társaság*” igazi misiót, ekkor lesz munkája értékes és becsült!

Ha ez megvalósul, teremthet oly *közzellemelet*, ahol az egymásról szóló ítélet igazságos, a társadalom feltételei bizonyos gyengeségekkel szemben — nem elfogult; az érintkezés türelmes, szíves és előzékeny. S lesz idő, mikor egymással szemben állva, embernek tekintjük az embert. A mikor a mai kietlen állapot a múltté lesz.

S amikor őszintén mondhatjuk el, hogy: *mégis csak érdemes élni.*

A föld milliónak ajkain hangzik ma e mondas: *Boldog új évet!*

Mi is igaz szívvel mondjuk olvasóinknak, minden jó embernek: *Boldog új évet!* S őszintén kívánjuk, hogy *reményeink ne legyenek csalódások!*

—a.—a.

Városi közgyűlés.

Rimaszombat képviselője f. hó 28-ikán dr. Kovács László polgármester elnökelete alatt közgyűlést tartott, melyen a tisztviselőknél kívül jelen voltak: *Abonyi Pál, Barna Imre, Baksay István, Boczkó Daniel, Dapsy József, Fekete Pál, Czinke István, Ethey Frigyes, Csapó János id., Csapó János ifj., Cseh István, id. Gaskó János, dr. Cziner Miksa, Grosinger Miksa, Jaczó Pál, dr. Kármán Aladar, Lengyel Pál, Lévy István, Lukács Géza, Molnár József, Medveczky Sándor, dr. Rarósy Gyula, id. Rábely Miklós, Reinitz Zsigmond, Süteő István, Szemann Endre, Soós Ferencz, Szomolnok Antal, Szabó József m., Szabó József kozma, Szabó István, Singer S. Leo, Tomay Alajos, Varga Lajos, Varga István, Zacher Gusztáv és dr. Zehery István.*

A közgyűlés első tárgya volt a „Három Rózsa” építésére vonatkozó tervpályázat eredménye. A közgyűlés elé a tanács a szépeszeti bizottság elfogadott javaslatát terjesztette. E szerint a második díj: 400 korona a legjobb mű szerzőjének adassék ki, az „Urbs” és két egymásba tutó kör jellegű bírósági terv pedig vételesség meg és a három tervből a városi mérnök egy alkalmas tervet készítve — harmincz napon belül közgyűlés elé terjessze. A tárgyhoz Süteő István szólt s kérte, hogy az új terv készítésénél a nagyforgalmu Deák-utca kiszélesítése is terveztesse. Lukács Géza és Molnár József felszólalása, valamint a polgármesternek az építkezéshez szükséges újabb kölcsönre vonatkozó felvilágosításai után a közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát s a Frank bérlő kérvényének érdemi elintézését is a terv elkészültéig idejére halasztotta.

A Rima folyó szabályozására az alispáni határozat értelmében 200 korona költség utalványoztatott.

Oszkocsil János bérhatárlékára kitűzött árverés — miután egy részletet befizetett, felfüggesztését elhatározták.

A telefon bevezetésre vonatkozó kereskedelmi ministeri leirat általános helyesléssel találkozott s a városházára a polgármesteri és rendőrkapitányi hivatalba való bevezetést elhatározták.

Kezébe vessző és kenyér,
Sujtott, emelt, hatott.

* * *

Ősz agg közelg, vállára le
Dús hajhullám omol.
Fehér hullám; arczán szelid
Megnyugovás honol.

Egy édes vágy lelkébe, mely
Végsőnek fenn maradt:
Pihenni mélyen, mielőbb —
Pihenni föld alatt.

Álmatlan álmat alva lent,
Mely mindörökre tart,
Ah! ő reá a temető
Óhajtott béke part.

Hallga! hallga! — mi hang kel a
Vak éjbe csendesen?!
Kondul az óra; — sirba lenn
A nagy halott pihen.

Eltűnnek az árnyak, kihalt
Lesz, néma, mint előbb
A temető; eloszlik az
Éj, a napfény előtt.

Felébredék — ablakomon
Hajnalfény reszketett.
Sugárt a téli tájra új
Kelő napfény vetett.

Sugár özönbe fűrd a kint
A völgy, halom, tető.
Harang esendült a légen át,
Új évet hirdető.

Borsody Béla.

A múlt évi számadásoknak törvényhatósági jóváhagyására vonatkozó határozat tudomásul vétetett s kimondott, hogy a pótdadó hátralék 1906. febr. 1-ig egyenként ki fog mutattni.

Az agyagipar tanműhely céljaira berendezett helyiséget fazekas ipari célokra *Katona István* 12 évre kibérlti a várostól, 3 évig díjat nem fizet, a második 3 évben 300, a harmadik három évben 500, a negyedik három évben 900 korona bért fizet.

A szabadkai fedett táncz helyiség megnagyobbítását étkező és főző helyiséggel való megtoldását, melynek költségei előreláthatólag 1428 kor. 20 fillérbe kerülnek, a közgyűlés szavazattöbbséggel elhatározta. A tanács ugyan csak körülárkolást és főzőhelyiséget akart, azonban *Medveczky Sándor, Lukács Géza, Molnár József és Rarósy Gyula* igen helyesnek találták az eszmét és pártolólág szólaltak fel a mellett, hogy az iskolai gondnokság kérésre teljesítessék. Dr. *Zehery István* indítványára határozatilag kimondotta a közgyűlés, hogy az erdősz az erdőnek állami ut felé eső részét rövid idő alatt fásítsa be.

A városi adópénztár, házi- és gyámpénztár III. és IV. negyedévi vizsgálatáról szóló jelentések tudomásul vétettek.

Még több kisebb jelentőségű ügy nyert elintézését, melyek után a Vásártér berendezési munkálatokra hirdetett árlejtés eredménye tárgyalatott. Erre két ajánlat érkezett be. *Náray Albert* és *Spuriusz József* 14465 kor. és *Soós Ferencz* s *Varga Lajos* 14986 koronás ajánlata. A közgyűlés szavazattöbbséggel az előbbieknek adta ki a munkálatot.

Végül a tárgysorozatba fel nem vett ügyről referált a polgármester. A hitfelekezetek dotációjára vonatkozólag nyert elutasító ítéletet ugyanis a város megfellebbezi, azonban kilátás van rá, hogy az ügy békés megoldást fog nyerni. Ilyen értelemben szólalt fel *Lukács Géza* is s ezzel a közgyűlés néhány illetégségi ügy elintézése után véget ért.

A múlt vármegyei közgyűléshez.

Készséggel adok helyt az alábbi levélnek. Hogy azonban a múlt számunkban megjelent s ide vonatkozó tudósítással könnyebb legyen az összehasonlítást megtenni, azt a részt is szöszertint közlöm a levél előtt. Megjegyezni kívánom azonban, hogy gyakran a tárgyalások vagy felszólalások alatt egyesek társalgásukkal oly zajt idéznek elő, hogy úgy a vármegyei jegyzői karnak, valamint tudósítónknak igen nehez az ügyek vagy beszédek tartalmát kivenni s papírra vetni. Szerk.

Múlt számunkból tudósításunk közlése szöszertint: „*Szentiványi Árpád* a kipróbált ősz bajnok, ki a parlamentnek egyik legrégebb tagja, ifjú hévvel köszöni meg a főispánnak tett nyilatkozatát s kijelenti, hogy a mennyiben a vármegye főispánja hazafias nyilatkozatát, melyet a múlt gyűlésen tett, teljesen betartotta, habár a politikában változás állott is be, személye iránt a bizalom a vármegye közönsége előtt most sem ingott meg egy pillanatra sem. Ma még — ugymond — nagyobb szükségünk van a főispánra, mint azelőtt, mert igen súlyos alakulás történt a nemzeti küzdelemben. Ha főispánunk elhagyná tisztét, valószínű, hogy új főispánt küldenének, a mi igen nagy ellentállást szülne a vármegyében. A főispáni változás, illetve a főispán személyére vonatkozó határozatunkat és indítványainkat tehát akkorra tartjuk fel magunknak, ha esetleg a kibontakozás nem történne meg. Védjük meg vármegyénket a legutolsó pillanattig a nagy rázkódásoktól s épen azért az esetre, ha ez netalán bekövetkeznék, a tegnapi népgyűlés határozatának ide vonatkozó részét olvasta fel, mely a következő:

„Az értekezlet nem tartja a hazafias érzéssel öszszegyeztethetőnek, hogy valaki a mai politikai viszonyok között s a mai kormány kezéből főispáni állást elfogadjon s ha mégis akadna valaki, aki Judáspénz fejében vármegyénkben a nemzeti törekvések letörésére vállalkoznék, ezzel szemben az értekezlet megvetését fejezi ki főispánnak el nem ismeri s oda fog hatni, hogy esküjét a törvényhatóság ki ne vegye. De egyéni tisztességében is kifogásolhatunk, mondja, ha erőszakos módon, vagy cselfogással törekedne az eskü letételére.”

A közgyűlés lelkesedéssel és egyhangúlag fogadta el az értekezlet határozatát s hogy annak nyoma maradjon a gyűlési jegyzőkönyvbe rendeli felvételét.

Szontagh Andor, a garami kerület képviselője teljesen megnyugszik Szentiványi kijelentésében, az elhangzott nyilatkozatok után ma ő sem tartja aktuálisnak, hogy a népgyűlés összes indítványai a gyűlés jegyzőkönyvébe vétesse, teljesen elegendőnek találja a fenti határozat bevételét.”

Csetnek, 1905 decz. 25.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

A „Gömör-Kishont” legújabb (e hó 24-iki) számában, a „Vármegyei közgyűlés” lefolyását ösmertette, idézi szöszertint a Szentiványi Árpád megyebizottsági tag által beterjesztett s a főispáni szék üresedésére esetén a megye állásfoglalását kifejező határozati javaslatot.

Ezzel kapcsolatban a lap tudósítója nekem oly nyilatkozatot tulajdonít, a mely szerint én: „az elhangzott nyilatkozatok után nem tartom aktuálisnak, hogy a népgyűlés összes indítványai a gyűlés jegyzőkönyvébe vétesse nek stb.”

Ez így nem felel meg sem a ténybeli igazságnak, sem különösen annak az álláspontnak, a melyet én a népgyűlési határozatok tekintetében a vármegyei közgyűlésen elfoglaltam, miért is tisztelettel kérem hogy jelen helyreigazító soraimnak a „Gömör-Kishont” legközelebbi számában helyet adni szíveskedjék.

Tárgyalás alatt volt csak épen a beterjesztett egyetlen egy népgyűlési határozati javaslat: *állás foglalás a főispáni szék megüresedésére esetén* — Ehhez és csakis ehhez szoltam én hozzá a következő értelemben:

„Miután a főispáni szék még nincs üresedésben, ezen határozati javaslat ma még nem aktuális, s azért elég, ha a közgyűlés azt tudomásul veszi. — Hogy azonban megyénkben és annak határain túl mindenki világosan lássa, hogy e kérdésben vármegyénk milyen

álláspontot foglal el kérem a közgyűlést, hogy ezen határozati javaslatot egész terjedelmében jegyzőkönyvébe vegye fel.”

Ezt a közgyűlés így el is rendelte, meg is történt.

A gyűlés előtti nap délutánján a főispáni helyiségekben megtartott értekezleten az iránt történt megállapodás, hogy a júliusi vármegyei határozat újból megfog erősíteni, s ezzel tárgyalanná válik a népgyűlés határozati javaslatának I. és II. pontja, — a „többi” pontokat pedig az értekezlet tagjai elfogadják.

Nem volt egészen kedvem szerint ezen megállapodás, de miután elvarátaim elfogadták, én is belenyugodtam s a másnapi közgyűlésen ezt a megállapodást tartottam is.

Véletlenségből történt-e, vagy valami czélzatosság is közrejátzott, azt most nem kutatom, csupán annak a ténynek konstatálására szoritkozom, hogy a délelőtt egyéb tárgyakkal, szavazásokkal stb. egészen igénybe lett véve s a népgyűlés „többi” pontjai szóba nem kerülhettek. Délután ezek a „többi” pontok megint nem jöttek szónyegre, valószínűleg azért, mert az indítvány előadásával megbízott társunk talán a délutáni közgyűlésen jelen voltak csakély számára tekintettel, azt tárgyalhatónak nem találta.

De nem aktuálisnak ezeket a pontokat nem mondta senki s legkevésbé mondhattam én, a ki azokat szöszertintem. — Sőt inkább, hogy mennyire aktuálisak, annak bizonyosságul szabad legyen ezeket a „többi” pontokat röviden ösmertetnem, annyival is inkább, mert ezeket feltétlenül fentartjuk s azok érvényesítésére törekedni fogunk.

A III-ik pont szöszertint így szól:

„Utassítsa a törvényhatósági közgyűlés a központi és járási tisztviselőket, hogy a veszélyben forgó alkotmányt törvényes alapon és eszközökkel megvédelmezni s e célból az alkotmányvédők ellenzéki pártok és a törvényes vármegye szellemében eljárni és közreműködni kiki a maga hatáskörében elodázhatlan hazafias kötelességének ösmerje.”

A IV-ik pont a tisztviselők ellátására az adónak 25%-át befizetni és beszédni rendeli.

Az V-ik pont erkölcsi garantiát ígér, hogy a netán felfüggesztett tisztviselők az alkotmányos rend helyreállításával azonnal előbbeni állásaikba — szolgálati folytonossággal — visszahelyeztetni fognak.

Nagyon aktuális kívánságok ezek, mert ha megvalósításukat akkorra hagyjuk, mikor már nyakunkon a baj, majd ugy járunk, mint az a gazda, aki akkor akart jég ellen biztosítani, mikor már javában paskolta termését a jeges zivatar.

Abban a kellemes reményben, hogy helyreigazító soraimnak helyet szoritani szíves lesz, maradok

alázatos szolgája
Szontagh Andor.

Színház.

Mezey Kálmán színtársulata a lefolyt héten valamivel nagyobb pártolás mellett működött. Sajnos, az érdeklődés még mindig csekély s csak a zónaelőadások járnak anyagi sikerrel.

Múlt szombaton „Parasztbecsület” cz. remek szép opera került színre, melyben *Bárdos Jolán* brillirozott Santuzza szerepében. A felső regiszterekben járó zenekari részek nehézségeit teljes biztonsággal és könnyedén küzdötte le, játékában is sok drámai erő volt. *Révész Ilonka* (Lola) kedvesen játszott.

Vasárnap d. u. „János vitéz”, hétfőn d. u. „Kukoricza Jónás” ment, este pedig a „Heidelbergi diákelet”, a Vigszínház e bájos repertoire darabja, mely díszletek nélkül édes keveset ér, de azért, ha jobban játszik, tudjuk élvezni a darab szép részleteit. Itt sok kifogásolni való volt: *Kovács Andor* a *Károly Henrik* szerepét nem elég felszegen adta; a heidelbergi diákok pedig csak kissé becspie vannak. *Viola* pedig egy holt részeg diákok produkált. *Révész Ilonka*, a kedves és csinos megjelenésű színésznő, a *Katicza* szerepében inkább egy könnyűvérű pinczernőt mutatott be. Ezt egészen másképp kell játszani. Usak *Gulyás* játéka volt kifogástalan. *Ó Phil*. Jüttner szerepét egészen helyes felfogással játszta. *Derengi* (Kellermann) ez este megmutatta, hogy igyekvő színész és valamikor jó erő lesz belőle.

Kedden kis közönség előtt „A szókimondó Aszszonyság” ment. A darabot már itt sokszor látták, s nekünk kevés irni valónk van róla. A czimszerepet nem *Halasy Vanda* játszta, mint ez a színlapon jelezve volt, hanem *Balla Mariska*, a társulat szép tehetségű énekesnője. Az előadás a gyöngébbek közzé tartozott, csupán *Balla* játéka érdemel dicséretet, ő sok tudással és igyekezettel állította elének a szép karriert csinált mosóleányt. *Napoleont Kovács Andor* személyesítette.

Szerdán „Smolem Tóni”-t zónaelőadásban nagy közönség előtt játszták. A szereposztás a régi volt, s a szereplők jókedvűek voltak, tetszést és sok tapsot arattak.

Csütörtökön *Gulyás* Menyhért, a társulat kiváló tagjának jutalmául „Aranyvirág” cz. kellemes zenéjű operett került színre. Közönség is volt meglehetősen szép számmal, s *Gulyást* — ki szerepét ez este is művészettel játszta, lelkes ovációkban részesítették. Az előadás kitűnő volt. Az öszszjáték kifogástalan, ének, táncz tet szetos. *Révész Ilonka* (Aranyvirág) bájos volt, dalaival, tánczával meghódítja teljesen a közönséget. *Bárdos Jolán* (Stone Ellen) gyönyörűen énekelt. Szép, tiszta hangja ez este is kellemesen csengett. A modorosságáról is le fog szokni, csak arra kérjük, ne vegyen lélegzetet olyan hangosan, hogy a publikum is hallja. *Arnold Antal* Beppo szerepében szintén megérdemelte a tapsot, szépen énekelt. *Marton Miklós* Potyoviev herceg személyesítője is jó volt. A kar szintén kitett magáért.

Pénteken a „Heidelbergi diákelet” került 2-od ízben félhétárakkal színre. Ez alkalommal sem mondhatunk jobb kritikát, mint a multkor. A szereplők nem fogták fel helyesen szerepköreiket, túloztak. Általában azt a benyomást tette reánk az utóbbi egy pár előadás, hogy vége felé színészeink elvesztették jókedvüket s érdektelenül játszanak.

Előfizetési felhívás.

Lapunk jelen számával befejezi a 26 ik évfolyamot, s megkezdjük 1906. év január 1-ével a 27-ikét.

Amelyik lapnak olyan múltja van, mint a „Gömör-Kishont”-nak, annak önmagát ajánlhatnia főlegesen, mert mi szerénytelenség nélkül büszkén tekintünk vissza a megfutott útra s az eddigiekből erőt, biztatást merítünk a jövőre.

É lap mindig egyenes, nyílt, becsületos őszinteséggel igyekezett szolgálni vármegyénk és városunk közérdekeit. Körülötte csoportosultak a kipróbált tollforgató munkatársak, kik teljes igyekezettel és minden tudásukkal azon buzgókodtak, hogy a lap a közvélemény megbízható, mindig tárgyilagos organuma, az eseményeknek hű tükré, a jogos kívánságoknak hivatott kifejezője, a társadalmi kiüvéseknek higgadt és nyugodt bírálója legyen.

Lapunknak sikerült a nehéz, válságos időkben is mindig megőriznie tárgyilagosságát s épen ezért nyugodtan, önértékkel tekinthet vissza a „Gömör-Kishont” pályafutására.

Írányelvünk és programunk ezután is a régi maradványok épen ezért teljes bizalommal fordulunk előfizetőinkhez s kérjük az előfizetés megújítását.

A lap előfizetési ára: *Egész évre 8 korona.*

Fél évre 4 „

Rimaszombat, 1905. december 31.

A kiadóhivatal.

Hirek és vegyesek.

Boldog újévet kíván lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala a „Gömör-Kishont” előfizetőinek és munkatársainak!!

Kubinyi Aladár kuriai bíró. Három évtized óta őszinte tisztelettel ejti ki ezt a nevet mindenki, aki e név viselőjével megismerkedett. Ha csak annyit mondanánk, hogy Kubinyi Aladár ez idő alatt mint kir. ügyész, majd mint a rimaszombati kir. törvényszék elnöke kereste és szolgálta azokat az igazságokat, melyek minden emberi társadalom alapját képezik: már ez is elégséges volna arra, hogy tisztelettel hajoljunk meg egy oly férfi érdemei előtt, ki eszével és szívével nemes hivatásának élve minden körülmények között teljesítette kötelességét. De Kubinyi Aladár ép oly tiszteletre méltó nagy alakja a társadalomnak, ép oly kötelességeket ismerő és kötelességeket teljesítő vezéregyéniség a közéletben is, mint az igazságszolgáltatás terén. Vallásossága, hazafisága, magas műveltsége s nemes lelkének több oldalú tehetségei állították őt kulturális intézményeink élére. A kishonti ág. ev. esperesség hazafias működésében soha sem kételkedtünk, de mióta Kubinyi Aladár áll, mint felügyelő az esperesség élén, még a lehetőség is ki van zárva annak, hogy ebben az egyházi testületben a magyarság eszmeje meggyengülne. Tíz éve elnöke legkiválóbb társadalmi intézményünknek, a rimaszombati kaszinónak s ez idő alatt valóságos apostola volt társas életünk összhangjának, annyira, hogy az utóbbi időkben felmerült válság ellentétei is az ő személye iránt való tisztelet folytán, biztató harmoniává olvadtak össze. — Mint a rimaszombati főgimnázium igazgató tanácsának elnöke, elsőrangú tényező volt abban, hogy e tanintézet a tökéletesedés útján mentől magasabbra jusson s ez intézet korszakos átalakulása körül kifejtett munkássága kitörülhetetlen betűkkel lesz fölírva az iskola történetében. Jól esik rá gondolnunk arra, hogy a királyi elismerés, mely Kubinyi Aladár a legmagasabb bírói székbe ültetése, nemcsak az igazságügy hűségese szolgálóját, hanem a közéletnek is érdemekben gazdag munkáját honorálta s ezért lelkünk egész melegével állunk mi is azok sorába, kik Kubinyi Aladár az alkalomból, hogy a királyi bírói bírótól királyi bíróvá léptette elő, üdvözlők. Kívánjuk, hogy az a fényes sugár, mely a trónról feléje irányult, az a mindennél többet érő szeretet, mely a társadalom részéről környékezi s az a kötelességet teljesítő akaterő, mely lelkének legjellemzőbb tulajdonsága, oszlássák el azokat a felhőket, melyek sokat veszített szívvilágát egykor beborították.

Czimadományozás. *Fábray Jánosnak*, főgimnáziumunk nyugalmazott tanárának a tanügy terén s a gömörmegyei múzeum megalapítása körül kifejtett érdemeiért ő felsége a kir. tanácsosi ezimet díjmentesen adományozta. Tanárt és tanítványt — mert a kuriai bíróvá előléptetett Kubinyi Aladár Fábraynak tanítványa volt — csaknem egy napon ért a királyi kitüntetés. Fábray egy félszázadnál hosszabb idő óta szolgálta s szolgálja még ma is gimnáziumunk ügyét, negyvenhét évig mint fungens professor s nyugalomba vonulása után, hat év óta, mint az igazgató tanács tagja. A nyugalom nála csak munkatér változás volt, mert fáradságot nem ismerő buzgalommal ekkor vette kezébe a gömörmegyei múzeum ügyét s ugyszólván egymaga hozta létre közművelődésünknek ezt a ma már jelentékeny faktorát, de ezek mellett is városunknak nincs egyetlen nemesebb intézménye sem, mely számot ne adhatna arról a buzgó munkásságról, melyet hosszú pályafutása alatt a város társadalmi életében kifejtett. Ezért minden tekintetben arra érdemes férfut tüntetett ki a király, kinek e ténye őszinte örömet keltett mindazokban, a kik a legfelsőbb elismerésben a munkásság és kötelesség teljesítés méltó jutalmát látják. — Őszinte szívvvel csatlakozunk mi is azokhoz, kik e kitüntetett férfit ez alkalommal üdvözlők s kívánjuk, hogy az a király, mely reá szállott, még hosszú évek során át világosítsa be a nemese munkálkodó férfiú életpályáját.

Újévi üdvözlések megváltása. „Rimaszombat város és vidékének jótékony nőegyesülete” és a „Gömörmegyei magyar közművelődési egyesület rimaszombati köre” céljaira újévi üdvözlések megváltása címén a következő adományok folytak be: Samarjay János 2, Samarjay Jánosné 2, Molnár József 2, Molnár Józsefné 2, id. Institorisz Endre és neje 2, dr. Löcherer Tamásné 2, dr. Löcherer Tamás 2, dr. Szabó Károly 2, dr. Kovács

László 2, Schulhof Pál 2, Varga Lajos 2, Pitta Lipótné 1, Kubinyi Bertalané 2, Kubinyi Bertalan 2, dr. Kármán Aladár és neje 2, Goduly Géza és neje 2, Dapsy József és neje 2, dr. ifj. Institorisz Endre és neje 2, Ujházy Tivadarné 2, Heksek Bertalané 1, Dick Áronné 1, Enyedi Miksáné 1, Eszényi Gyula és neje 1, Stech Kálmán és neje 2, Kohn Adolf 1, Braun Zsigmondné 1, özv. Miskolczy Istvánné 1, Lévai Izsó 1, Kishonthy József 2 kor., ifj. Rábelyné 80 fill., Grosinger Miksa 1, Reisz M. 1, Langhoffer Viktor 1, Lengyel György és neje 2, Szakall Vince 2, Máriaassy Lászlóné 2, Batta György 1, Bánhidny Istvánné 2, Süteő István 2, Boczkó Dániel és neje 2, dr. Veres Samu és neje 2, özv. dr. Szabó Samuné 2, Szabó István és neje 1, Druisner György és neje 2, Terray István 1, Hujber József és neje 1, özv. Szabó Lajosné 1, dr. Cziener Miksa 2, id. Rábely Miklós 2, dr. Bleier Leó 2, Loysch Ödön és neje 2, Szabó József méz 1, Szomolnok Antalné 1, Frank Menyhértné 1, Haas Salamonné 1, özv. Schwarz Pálné 1, Roth Gézáné 1, Weisz Dávidné 1, Gede Istvánné 1, Fodor Zoltán 1, Hoseliez Salamonné 1, Soós Ferenc 2, Gyürky Pál és neje 2, Kolbay Sándor és neje 2, dr. Zehery István és neje 2, Kerekes Jenő 1, dr. Rárósy Gyula és neje 2, Kubinyi Aladár 2, Hevessyné 1, Lakatos Istvánné 1, Roth Lajosné 1, dr. Mesko Miklós és neje 2, Baksay István és neje 2, Kerekes Móríc 2, özv. Benkó Jánosné 2, Széman Endre 2, dr. Baksay Dezso és neje 2, Baksay József 2, Jurasko Jakab 1, Tóth Béla 2, Medveczky Sándor és neje 2, Szentgyörgyi Kemény E. 1, és Szabó Elemér 2 korona.

Tisztelgés. A helybeli kir. törvényszék bírói kara *Kolbay Sándor* kir. táblai bíró vezetésével tisztelgett *Kubinyi Aladár* kuriai bírói ranggal kitüntetett törvényszéki elnöknel, s őt meleg hangon üdvözlöttek jól megérdemelt előléptetése alkalmából. Az elnök megatva köszöntötte meg az ovációit. Az ügyészség nevében *dr. Mészáros István* kir. ügyész üdvözölte az elnököt.

Fábray János kir. tanácsosnál a főgimnázium tanári kara *Loysch Ödön* igazgató vezetése mellett folyó hó 30-án tisztelgett és a kitüntetett tudós tanárt meleg hangon üdvözölte.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara titkárává *Perjessy László* szegedi felsőkereskedelmi iskolai igazgatót választották meg véglegesen 11 pályázó közül. — Az új titkár tudvaleg a nagyrözei kereskedelmi iskola igazgatója volt s városunk jeles szülötte.

Új tudorok. *Draskóczy László* országgyűlési képviselő fia: *Draskóczy Viktor* és *Langhoffer László*, ki *Molnár József* ügyvéd irodájában mint ügyvédjelölt a múlt évben működött és fiatalágunk egyik kedvelt tagja volt, f. hó 23-án avatottak jogtudorokká a kolozsvári egyetemen.

Athelyezés. *Kárpáthy Zoltán*, magyar államvasúti hivatalnokot, ki már szintén városunkban volt 2 évig alkalmazva — a f. évben tette le kitűnő eredménnyel a tisztvi vizsgát — *Legénye-Mihályiból* ide helyezték.

Kinevezések. *Stubenfall Kálmán* helybeli s. telek-könyvvezetőt az igazságügyminiszter telekkönyvvezetővé nevezte ki a szatmári kir. járásbírószághoz.

Hámos László Gömör és Kishontvármegye főispánja *Szoyka Endre* fekete-lehotai erdőszert az ottani áll. el. nepskolához gondnoksági taggá kinevezte.

Kinevezés és eljegyzés. *Krause Ágost* m. kir. honvédfőhadnagyot *Jolsván* a belügyminiszter határrendőrfelügyelővé nevezte ki, a ki egyuttal karácsony napján váltott jegyet *Mesko* Erzsikével, özv. *Mesko* Miksáné kedves leányával.

Halálozás. *Rónay Gyula* takarékpénztári könyvelő családjában egy napon — folyó hó 26-án — kettős gyászest történt: Atyja: *Rónay Ferenc* 69 éves korában Pécsen halt meg, s ugyanakkor itt Rimaszombatban feleségének édes anyja, a 80 ik évében levő matrona: özv. *Lipták Andrásné* szül: *Schiller Zsuzsanna* halt meg. Temetésük nagy részvét mellett ment végbe.

Tiszteletbeli tagság. Egy ifju és szerény egyesület nyújtja azt, a zajtól visszavonult, szerény — de az irodalom, a művészet, a közművelődés lelkes és áldozatkész támogatójának: *Farkas György* Kőburg herceg főerdészének Murányban. Tette pedig azt a „Jolsvai polgári kör” karácsony másodnapján egyhangulag s azért is, mert olvasótárát több s értékes művel — egy egész kis könyvtárral gyarapította s mert mindig szívéhez voltak forrva polgárait s azok jóléte, boldogulása. Mint olyat üdvözlölk.

Szilveszter. Nemesak a naptárban találjuk e nevet, de minden ember ezzel zárja az évet. Ünnepszámba megy már e napnak estélye s mindenki igyekszik egy-egy munkában eltöltött év után ez estélyt vagy családjának, vagy pedig nyilvános helyeken jó barátainak és ismerőseinek szentelni. Ugy a városban, mint falun is, hol legalább két-három család él együtt jó viszonyban, ez este összejönnek, kellemesen mesélik el a múlt év eseményeit, örömeit, keserűségeit s midőn az utolsó veri a fal órája, örömmel sietnek egymásnak boldog új évet köszönni. — Nálunk is szokásban volt ez a múlt években. Rendesen a kaszinóban vagy a Rózsa nagyteremben ünnepeltük ez estét közcsoporttal és tánczezal egybekötve. Ma már, fájdalommal konstatáljuk, hogy mint sok más jó és kellemes szokás, kiment a divatból, úgy ez is elbűszözt tőlünk ez évben. A polgári kör megtartja ez idén is a Szilvesztert, sőt vidéken is több helyen tartják; a kaszinó és Rózsa terme azonban üres marad a mai estén. A fiatalság egy pár tagja tehát, úgy értesültünk, elment Putnokra táncolni. No majd jövőre idehaza.

Színészek bucsuja. *Mezey Kálmán* jól szervezett színtársulata jövő hó 2-án távozik körünkől Rózsnóra. Különöské fog feltűnni, hogy a mily jó kritikát adtunk az első héten színészeinkről és a társulatot „jól szervezettnek” minősítettük, sajnálattal, az utolsó héten egy-két előadást kivéve, ezt általában nem mondhatjuk. Ez azonban nem rajtunk állott. Az igazgató tudja bizonyosan mi volt oka, hogy egyik-másik előadás nem sikerült s segíteni fog a hiányokon és észrevételeinket figyelembe fogja venni. Különben a társulatot ajánljuk Rózsnói város műpártoló közönségének meleg figyelmébe.

Megjutalmazott tanítók A folyó évi december hó 22-én tartott vármegyei közgyűlésből a magyar nyelv sikeres tanítása körül kifejtett buzgalmukért a következő tanítók részesültek jutalomban és pedig: A *Fay* Gusztáv alapítvány 216 kor. jutalmódját *Úthy Béla* pohorellai róm. kath. tanító. — A gömörmegyei közművelődési egyesület által felajánlott 100 koronát *Rácz Anna* tiszolci állami ovónőnek. — A nemzeti pénztár 600 koronás kamat jövedelméből 100 kor. *Gallo János* hisnyói ág. ev. és *Borcs Ferenc* polonkai áll. el. róm. kath. tanítónak. 80 kor. jutalmat *Parák Lázár* tiszolci kincstári r. kath. és *Hrvol Daniel* gesztesi ág. ev., 60 kor. *Jaczkó János* kezegei ág. ev., *Stojak Endre* haukvai ág. ev., *Holkó Lajos* felsőpokrági ág. ev. és *Németh János* szelcei ág. ev. tanítóknak adományozta.

Karácsonyfa-ünnepély Jolsván. Vettük a következő tudósítást: A szeretet ünnepe, szép, lélekemelő ünnep folyt le karácsonykor a honvédlaktanya vivőtermében. Gazdag, apró cseprő, de kedves tárgyaktól roskadozó karácsonyfa gyönyörködtette a szemlélőket. Városi, egyházi, járási előjáróság, hölgyek, férfiak, kicsinyek, nagyok. Sokan érdeklődők állottak körül s alatta m. kir. honvédtisztek és honvédek. Gyönyörű kép! Tiszt—közlegény kezet fog s egymásnak a kebelére borul a szeretet s a béke ünnepén, Sorakból kiválik egy: *Holtmann* százados és a „katonák”-hoz szól ékesen, lelkesen. Megjelenteti a ma született Jézust az Isten-király s hazaszeretet legfőbb tanítóját s gyönyörűen festi meg Jézust: az engedelmisség, a türelem s az önfeláldozás mintaképét! A katonák figyelik — megértik s megtartják. Hatását látjuk az eltitkolhatatlan örömben, a boldog és bátor tekintetben. Végül a „Szózat”-ot éneklik és századonként szétoszlik a jolsvai m. kir. honvédlaktanya legénysége. Szívében-kezeiben szép emlékek! A mely megmarad s élni fog jövőre is! Bennem is él s élni fog emléke... „Nyujts feléje védő kart, ha küzd ellenséggel!” — Ez a jelenet felejthetetlen emlékeket varázsolt a szívekbe és lelkekbe.

Karácsony és a posta. Mindenki tudja jól, milyen szörnyű zaklatott az élet karácsony és újév alkalmával a postán. De különösen karácsonykor ez idén is óriási volt a forgalom, s a szegény hivatalnokoknak, kik mindenki igényeit és kívánságait ki akarták elégíteni, ugyancsak melegük volt. Legőszintébb elismeréssel és teljes dicsőrelettel méltatjuk a derék postatitcoszterelők fáradságot nem ismerő, buzgó munkásságát. Ők *Ternyey János* hivatalnokkal együtt az ünnepet megelőző vasárnap egész napon át talpon és szünet nélkül munkában voltak, hogy az óriási anyagot feldolgozzák. E dicsőrelet és buzgó munkássággal sikerült elérni, hogy a postán érkezett összes küldeményeket a címzettnek még vasárnap estig egytől-egyig megkapták. Kötelességünknek tartjuk, hogy a közelismerésnek lapunk útján is kifejezést adjunk.

Szilveszter-estély. *Putnok* város intelligens közönsége ma tartja az ottani kaszinóban közcsoporttal egybekötött szokásos szilveszter-estélyét. Belépti-díj nincs. A vacsora-jegy 2 kor. 40 fillér. Az estély igen sikerültnek ígérkezik s arra vidékről is sokan készülnek.

Tompa-estély. A tegnapi Tompa-köri estélyről röviden csak annyit adhatunk, hogy a nagy közönség előtt minden tekintetben és számában sikerült. Különösen az ének-szám kellett nagy tetszést és kapott sok tapsot. Bővebben jövő számunkban fogunk referálni.

Színészeink vasárnap — ma délután — félhelyárak mellett „Smolen Tóni”-t játszák, este pedig egy kitűnő ujdonságot: „A csöppség”-et adják elő.

BOLDG UJÉVET KIVÁN

vendégei, ismerősei és jóbarátainak

Rimaszombat, 1905. december 31.

FRANK MENYHÉRT,

a „Három Rózsa” szálloda bérloje.

CSARNOK.

A biztos módszer.

— Egy tanfelügyelő emlékirataiból. —

Mikor hivatalomat elfoglaltam, tájékozódni igyekeztem s tollnokomtól, a ki már 15 év óta van a vármegyében, kértem részletes felvilágosítást a viszonyok felől. Négyféle felekeztető iskolák, ötödik csoport az államiak; minden csoporttal szemben más-másféle módszer, a nemzetiségi iskolákkal szemben pedig különös tapintat és szigor. Ezek az általános szempontok már egymagukban véve is eléggé jellemezték új állásom nehézségeit. A részletek pedig még kevésbé voltak biztatók. — De voltak megnyugtató jelenségek is: így különösen, hogy a tanfelügyelői tekintély esoribatlan a vármegyében s csaknem kivétel nélkül minden iskolának van oly speciális erőssége, amit el kell ismerni s aminek elismerése a tanfelügyelőnek, mint méltányos előjárónak, csak joleső kötelessége lehet. Egyik iskola a matheisben, másik a történelemben, harmadik a földrajzban, negyedik a kézimunkában vált ki a többiek közül s hivatali elődeim mind nagy elismerésben részesítették ezeket a speciális eredményeket; ha az ő nyomdokaikon akartam haladni, nekem is tudomást kellett szereznem ezekről a viszonyokról s ha a tanítói kar becsülését kiakartam érdemelni, méltányolnom is kellett az ő különleges törekvéseiket.

Első körutam alkalmával mindjárt az elsők között meglátogattam az ispanligeti iskolát. Tájékozódva voltam felőle, hogy ennek az iskolának erőssége a földrajz és a számtan. Hanem amit ebben a falusi tót iskolában tapasztaltam a földrajzi és számtani ismeretek dolgában, az föltűnő minden előre fölesigázott várakozásomat. Nemesak a saját anyagát, hanem az egész hat osztály számára kijelölt anyagot tudta minden gyerek ebből a két tantárgyból; kezdő elemisták, akik az a—b—c-ét még alig ismerték, tudták az egyszerűget, fejből soroztak és osztottak, összeadtak és kivontak, egész számsorozatokból álló műveleteket végeztek csaknem minden gondolkodás nélkül. Magyarországi földrajzból olyan bámulatos tájékozást tanusított a legkisebbtől a legnagyobbig minden gyerek, hogy ezt, ha más beszélte volna el

s nem magam tapasztaltam volna végig, el sem tudtam volna hinni. Magyarország 63 vármegyéjének minden városát és csak némileg is jelentékenyebb községét ismerte minden gyermek, megtudta mondani, hogy melyik vármegyében fekszik, hány lakosa van és miről nevezetes. Szinte mesék országában hittem magamat ezeket a brillians feleleteket hallva. Elandalodva e csodás eredményen, büszke megelégedéssel legeltem végig szememet a piros és pufók arczú gyermekeseregben, hogy ilyen iskola is lehet a világon s épen az én gondjaimra bízott vármegyében. — Piros és pufók arca volt minden gyereknek; hiszen minden falusi iskolában vannak ilyen gyerekek, de annyi, mint az ispánligeti iskolában, sehol. — talán az egész országban. Szinte oda társítottam képzeletemben ez iskola jellegzetes földrajzi és számtani tudása mellé a piros színt és a gömbölyű, kővér arczokat, melyek nélkül földrajzi és számtani tudás nem is létezhetik.

Megdicsértem a tanítót. „Igazán nemcsak megelégedésemet, hanem bámulatomat kell kifejeznem kedves tanító úr azok fölött, amiket különösen a földrajzból és számtanból produkált. Bizonyára valami különös módszere van e két tantárgy tanításához, mert alig hihető, hogy az ispánligeti levegőben, vagy vízben rejlik e két tantárgy iránti különös fogékonyság.“

A német nevű tót tanító szerényen és bizonyos titokzatossággal mosolygott. „Bizony — mondá — van ebben egy kis része a methodusnak is; biztos, nagyon biztos az én módszerem. A földrajzra, meg az egyszerűre megtanítom én a legbutább gyereket is.“

— Hát aztán nem lenne szives elárulni ezt a biztos módszert kedves tanító ur? — kérdeztem

— Sajnálom, igazán sajnálom — felelte ő kezeit zavarban dörzsölve — ezt nem tehetem. Már a többi kollegák is zaklatnak érte, szeretnék alkalmazni őket is; de nem tehetem, nem árulhatom el. Saját találmányom, magammal akarom vinni a sirba.

— No az még sokáig ne történjék — mondám szavaiba vágva. Hogy nem valami tiltott módszer, mutatja, hogy a gyerekek egészségesekek, piros pozsgás arczuak, sőt e tekintetben még különbek is a többi iskolák tanulóinál. — Oh igen, válaszolt a tanító. Az én tanítványaim mind piros és kővér arczuak, majd kiesattannak az egészségtől. S ezzel más térére vittük a beszélgetést.

Hanem első körutamban mindig előttem volt az ispánligeti iskola bámulatos feleleteivel és kővér arczú tanulóival. Példányképen hoztam föl a többi tanítónak. Azok csak vállukat vonogatták; ismerték már őket az csodálatos eredményt régóta. De a módszert, amivel az ispánligeti tanító azt elérni képes, nem ismerte senki.

— — — Sok év mulva, mikor már kevésbé törtém a fejemet az ispánligeti iskola különlegességein, nagy körvadászaton vettem részt az Ispánligettel határos uradalmi vadászterületen. Mint nem egészen hivatásos vadász, hamar kimerültem s szerettem volna észrevétlenül elosonni a társaságból. Szándékomat leolvasta arczomról és kedvetlen mozdulataimról a hozzám közel álló ispánligeti körjegyző s fölajánlotta kíséretét, ha el akarok vonulni a társaságtól. A jegyzővel a legrövidebb uton Ispánliget felé mentünk s miután vendégszeretetét is fölajánlotta a néhány órára tervezett pihenőre, tényleg bementem vele a faluba. Utunk a kertek alján vezetett el s egy gyümölcsös kert végén szokatlan zaj kötötte le a figyelmemet; mintha erős csattanásokat hallottam volna a falu felől. Érdeklődésemet észrevette a körjegyző is, és mosolyogva fordult felém:

— Ennek a gyümölcsös kertnek a felső végén van az iskola; a tanítónk bizonyára földrajzot vagy számtant tanít.

— Hogyan? — kérdém. Hát azt innen is meg lehet állapítani, hogy milyen tantárgy van szőnyegen?

— A földrajzot és a számtant igen, — felelt a jegyző. Erre a két tantárgyra vonatkozik ugyanis a mi németnevű tót tanítónk „biztos módszere“.

— Tud a felől valamit jegyző ur? Hát miben áll az a biztos módszer?

— Ha tudnám, hogy nem lesz belőle hivatalos „casus“ megmutatnám.

— Biztosítom róla jegyző urat — válaszoltam.

— Hát akkor tessék velem jönni, — mondá a jegyző s ő előlmenve, vezetett az iskolához felé.

Az épület ablakai nyitva voltak s azon keresztül heves kérdések és feleletek, közbe pedig még hevesebb csattanások hallatszottak. Zajtalanul közeledtünk s a nyitott ablakon át a következő jelenet tárult elénk: Tíz-tizenkét gyerek állott a tanterem közepén, párával egymásnak szembeállítva. Az első pár egymással erősen felelt; az egyik kérdezte a másikat: „ötször kilenc?“, amire az felelte: „negyvenöt“. Erre a másik kérdezte az elsőt: „hétyszer nyolc?“. — „hatvanhárom“ felelte az első, mire a kérdező teljes erővel pofonította a helytelen feleletet adott társát s a helyes választ hangosan megadva, újabb kérdést adott föl neki. Aki jól megfejtette a föl adott kérdést, az visszakérdezhetette a társát; aki nem jól, vagy sehogysem tudta megfejtetni, az egy hatalmas pofont kapott a kérdezőtől az adott fölvilágosításhoz. Arra is volt nagy ritkán eset, hogy a kérdező is rosszul fejtette meg az önmaga által föl adott kérdést s ekkor a mellette ellen-örködő tanító őt ütötte pofon. S ez a pofozkodó tanítás a legnagyobb rendben folyt előttem, szemem láttára s füleim hallatára, mintegy negyedóránál. Ekkor a földrajzra került a sor; a kérdező fölvetette a kérdést: Hontmegye székhelye? — Ipolság, felelt a kérdező Székelyudvarhely? — kérdezte ez vissza. Háromszék — felelte az rá. És így tovább a vármegyék székhelyeit, a városok és községek megyei hovatartozóságát pofozkodás mellett tanulta a gyerekesereg; s hibás kérdezőt pedig a tanító korrigálta ki ugyancsak pofonnal.

A jegyzőt magammal vonva bementem az iskola-épületbe. Kopogtatásomra nagy hanczurozás zaja hallatszott s mikor benyitottam a tanterembe, már egy gyerek sem volt a közepén, valamennyi a helyén ült s fölugorva helyükről, harsogó üdvözlő szavakkal fogadtak. A tanító láthatólag meg volt zavarodva.

— Mivel foglalkoznak, tanító ur — kérdém.

— Számtani és földrajzi földadványokkal — felelt ő kissé magához térve.

— Az Ön biztos módszere szerint?

A tanító nem felelt semmit. Odaléptem a legkipirultabb arczú gyerekekhez, akit szemem láttára ütött az imént pofon a tanító, mert Kisküküllő vármegye székhelyeként Erzsébetvárost nevezte meg s megkérdeztem tőle, hogy miért oly piros az arca? A gyerek habozás nélkül azt felelte, hogy „melege van“. Igen — sietett a tanító felelni — melege van.

— Hát a többinek is melege van, akinek piros az arca? — kérdeztem a tanítótól.

— Igenis, hebegte az határozatlanul. Azért van az ablak is nyitva — tette hozzá némi gondolkodás után.

A tanítót kivontam a tanteremből a pítvarba s ott csak ennyit kérdeztem tőle: „Tudja-e tanító úr, hogy a testi fenytéket még indokolt esetekben is csak ritkán szabad az iskolában alkalmazni?“

— Igenis tudom — válaszolt halványan.

— Nos ha tudja, úgy elvárom, hogy ön a földrajz és számtan tanításánál alkalmazott *biztos módszere*ről a mai nappal lefog mondani.

— Igenis lemondok — hebegte.

— En pedig ezt az ígéretét kézszerítással fogadom, hiszen elvárva, hogy azt meg is tartja

Szegény német nevű tót tanító megtartotta ígéretét; a *biztos módszert* többé nem alkalmazta. Az ispánligeti iskola tanulói azóta nem oly piros és pufók arczuak s a számtan és földrajz sem erősségük többé. A tavalyi iskolalátogatáskor pláne senkisémet tudta megmondani az egész iskolában, hogy: „kilencszer nyolc mennyi?“ Erzsébetvárost pedig a legjobb tanulóknak tartott gyerekek Lika-Krbva megyébe tette. S a szegény német nevű tót tanító oly szemrehányó tekintetet vetett rám e botránnyos feleletek után, hogy magamban elkellett ismernem: „Bizony ennek egy kissé én is oka vagyok“. — De már ezután mégis inkább csak így lesz; ha nem is tudják az ispánligeti gyerekek oly kitűnően a földrajzot, és az egyszerűt, de nem is lesz többé hasonló pedagógiai módszertől kipirulva és földagadva az arczuk *Mihályfalvy.*

Bérbeadó lakások.

A rimaszombati ev. ref. egyház tulajdonát tevő, régi gimnáziumi épületben, az első emeleten, két igen kényelmes, már teljesen kész lakás bérbeadó; valamint a Szijjártó-utczában, a 20. szám alatt fekvő kantori lakás s az alatta levő két külön szoba.

A jelzett kantori lakás örök áron is eladó.

Mind a venni, mind a bérleni kívánóknak alólírt bővebb felvilágosítással szolgál.

2-^{*} Baksay István, egyh. főgondnok.

Ujbor palaczkolva.

Alulírott értesitem a nagyérdemű közönséget, miszerint az ez ideig termésh, tiszta kezelésh és kiváló jó minőségű valódi **almágyi uj boraimnak** pecsételt üvegekbeni elárusítását megkezdtem.

1 literes üveg valódi almágyi uj bor ára 40 kr., üvegre letét külön 5 kr.

Tisztelettel: **Benyó Béla,**
5-^{*} almágyi szőlőbirtokos, bortermelő.

Kitűnő minőségű Arad hegyaljai borok kaphatók a TOMPA szállodában.

Ménesi fehér 40 kr. — Gyoroki fehér 32 kr.
Ménesi siller 24 kr. 4-26 **Gede István.**

Kiadó lakás.

Rimaszombatban, a Szijjártó-utczán 44. sz. a ház emeleti része: mely 5 szoba, konyha, kamara, fatartó, pince és egyéb mellékhelyiségekből áll, 1906 év május hó 1-től bérlésre kiadó. — Ugyanezen lakáshoz — ha kívánatos — van négy lónak való istálló és egy csűr is kiadó. — Ertekezhetni lehet: **Majomy József** tulajdonossal.

745. sz. Hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. tcz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. járásbíróságnak 1905. évi Sp. III 205-3. számú végzése következtében **dr. ifj. Institóriusz Endre** ügyvéd által képviselt **Derekas János** javára **Szabó Ferenc** ellen 62 kor. 8 fill. s járuléka erejéig 1905. évi november hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 972 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: butorok stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. járásbíróság 1905. évi V. 615/2. számú végzése folytán 62 kor. 8 fill. tőkekövetelés, ennek 1905. évi jul. hó 23-ik napjától járó 5% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 51 kor. 36 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Rimaszombatban, adós lakásán leendő eszközölésére **1906. évi január hó 8-ik napjának** délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szadékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltnak.

Kelt Rimaszombat, 1905. évi decz. hó 28. napján.

Gasko, kir. bír. végrehajtó.

Hirdetmény.

6695 sz. — **Rakottyas** község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és arról egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. tcz. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. tczikben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottat.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. Hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. tcz. 15. és 17. §§-ai alapján ide értve a §-oknak az 1889. XXXVIII. tcz. 5. és 6. §-ában és az 1891. XVI. tcz. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítést is, valamint az 1889. évi XXXVIII. tcz. 7. §. és az 1891. XVI. tcz. 15. §. b) pontja alapján eszűzölt bejegyzések, vagy az 1886. XXIX. tcz. 22. §. alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, — e végből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis **1906. évi június hó 26-ik napjáig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. Hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. tcz. 16. és 18. §§-ainak eseteiben, ide értve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVII. tcz. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítései és a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánóknak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1906. évi június hó 26-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk figyelembe vétetni nem fog.

3. Hogy mindazok, a kik a telekkönyvi átalakítás tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, a kik az 1. ső és 2. ik pontban körülírt esetekben kívül az 1892. XXIX. tcz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ide értve a) okat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. tcz. 16. §. a) alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1906. évi június hó 26. ik napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakítások közbefjött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvényes rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1905. évi december hó 14-én.

1-3 **Pongrácz,** kir. törvénzi bíró.

FLEISCHER és TÁRSA

gazdasági gépgyára és vasöntője Kassán, Vám-utca 11. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legujabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit, nevezetesen:

- Szeckavágókat, kézi- vagy járgányhajtásra.
- Répvágókat és tengermorzsolókat.
- Olajsajtolókat és olajmagpörkölőket.
- Olajmag-zúzókat, — továbbá őrlő és daráló malmokat,

Progress-tisztító gépeket, lisztosztályozó hengereket, szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat, malom- és szeszgyár-berendezéseket stb.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. — Gazdasági gépeink képes-, valamint öntödénk gyártmányai árjegyzékét kívánatra bérmentve küldjük.

4-6